

İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Cilt / Vol: 7, Sayı/Issue: 2, 2018

Sayfa: 639-657

Received/Geliş: Accepted/Kabul:

[13-02-2018] – [12-04-2017]

TRT Çocuk Dergisi'nde Milli Bir Değer Olarak "Vatan – Vatanserverlik" Değeri¹

Mehmet YILMAZ

Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı

Teacher, The Ministry of Education

Orcid ID: 0000-0001-6370-5663

smhmtylmz@gmail.com

Tayyip DUMAN

Prof. Dr., Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Prof. Dr., Bozok University Education Faculty

Orcid ID: 0000-0003-2030-7176

tayyip.duman@bozok.edu.tr

Öz

Milli değerler bir toplumun devamını sağlaması ve benliğini koruması için en önemli faktörlerden biridir. Bu çalışmanın amacı TRT Çocuk Dergisi'nde milli bir değer olarak vatan - vatanserverlik değerinin incelenmesidir. Araştırma doküman analizi yönetimin kullanıldığı nitel bir çalışmadır. Araştırma TRT Çocuk Dergisi'nin yayımlanmaya başladığı 2010 Ekim sayısından, 2016 Haziran sayısına kadar toplam 69 sayı incelenerek gerçekleştirilmiştir. Araştırmada evrenin tamamına ulaşıldığı için örneklem oluşturulmamıştır. Elde edilen bulgular yıllık ve aylık bazda ele alınıp tablolar yoluyla aktarılmıştır. Araştırma sonucunda TRT Çocuk Dergisi'nde vatan - vatanserverlik değerine çeşitli oranlarda ve sıklıklarda yer verildiği görülmüştür. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde vatan - vatanserverlik değerinin TRT Çocuk dergisinin incelenen sayılarda yeterli miktarda yer bulamadığı değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: TRT Çocuk Dergisi, Milli Değer, Vatan, Vatanserverlik, Değer.

The Value of "Homeland - Patriotism" as a National Value in TRT Children's Magazine

Abstract

National values are one of the most important factors for maintaining a society and protecting it's identity. The purpose of this study is to examine the value of patriotism as a national value in TRT Children's Magazine. The research is a qualitative study using document analysis management method. The research was carried out by examining a total of 69 issues from October 2010, when TRT Children's Journal began to be published, until June 2016. Since the entire universe was reached in the study, no sample was created. The findings were handled on a yearly and monthly basis and reported on tables. Research showed that patriotism value was included in various ratios and frequency in TRT Children Magazine. When the results of the research were examined, it was evaluated that the patriotism value could not be found enough in TRT Children 's magazine.

Keywords: TRT Children's Magazine, National Values, Homeland, Patriotism, Value.

¹ Not: Bu çalışma Mehmet YILMAZ'ın Prof. Dr. Tayyip DUMAN danışmanlığında hazırladığı "TRT Çocuk Dergisi'nde Milli Değerler" isimli yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

Giriş

Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan Türkçe sözlüğünde değer kavramı farklı şekillerde tanımlanır. "Bir nesnenin kıymetini belirleyen soyut ölçü, bir şeyin kıymetini belirleyen durum. Bir şeyin parasal karşılığı, kıymet, paha. Üstün nitelikler, meziyetler ve bunlara haiz olan kişi. İnsanın bir nesneyi istemesi ya da nesneye gereksinim duyması noktasında bağlantıyı sağlayan şey. Matematiksel bilinmeyenlerin sayı ile açıklanması. Bir millete ait olan milli, sosyo-kültürel, mali ve bilimsel kıymetleri kapsayan somut ve soyut şeylerin tamamı" (TDK, 2016) şeklinde tanımlanan bu kavram olması istenen durumu belirtir ve daha çok pratik bir amaca yönelir. Bireyin var olma sebepleri olarak ifade edilebilen değerler, bireyin sosyal çevresiyle oluşturduğu ilişkiler sonucunda ortaya çıkar (Oktay, 2011, s. 5).

İlk kez Znaniecki'nin sosyal bilimlere kazandırdığı değerler, inanılan, istenen ve insan davranışları için bir değerlendirme kriteri olarak kabul edilen kavramlardır. Değer kavramı köken olarak Latince güçlü olan, kıymetli anlamlarına gelen valere kelimesine dayanmaktadır (Bilgin, 1995, s. 83).

Literatürde değer kavramının çeşitli tanımları mevcuttur. Bobaroğlu (2002) insanın yaşamını uğrunda harcamaya değer bulduğu inançları, fikirleri, eylemleri ve ülkülerinin değerleri oluşturduğunu savunur (s. 66). Dılmaç (2007) değeri bireylerin diğer insanları, onların özelliklerini, istek ve niyetlerini değerlendirirken başvurduğu ölçütler olarak tanımlar. Erdem'e (2003) göre değer ise bir durumu bir başka duruma tercih etmek olarak tanımlamaktadır. Değeri Oral (2014) herhangi bir şarta bağlı kalmadan istenen ve beğenilen şeyleri belirleyen kıstaslar olarak tarif eder. Kuçuradi (1998) ise değeri bir şeyin kendi alanı veya benzerleri arasındaki yeri olarak tanımlar (s. 26). Toplumların ve bireylerin davranışlarını yönlendiren, kontrol eden ve kıymetlendiren yazılı olmayan örfi kurallara değerlerdir.

Hökelekli (2006), değerleri; neyin iyi, güzel; hangi davranışların doğru, kutsal ve toplumca onaylanan; nelerin bunların tersi olduğuna dair uygulama ve kabuller olarak tanımlamıştır.

İnsanların kıymet atfettiği, ulaşmak istediği ve ulaşmak için çaba gösterdiği şeyler değerleri oluşturur. Mal, mülk, para gibi kişisel şeyler olduğu gibi mutluluk, iç huzuru, yaratıcıya duyulan sevgi, vatana bağlılık, bayrak sevgisi gibi manevi ve milli duygular da olabilir (Bolay, 2007).

Değer aynı zamanda, her büyüklükteki insan topluluklarının veya milletlerin varlıklarını, birliklerini ve devamlarını sağlamak ile bekasını sabit kılmak için mensuplarınca doğru önemli ve gerekli bulunan; milletin ortak olduğu duyguları, düşünceleri ve amaçlarını ortaya koyan genel geçer en temel ahlaki kabul ve inanışlara denir (Kızılcılık & Erjem, 1994, s. 99).

Hangi bireysel ve toplumsal ihtiyaçların istenir ve gerekli olduğunu belirleyen, zaman içinde kalıcı hale gelen ve davranışlarla durumlar içinden seçim yapmamızı sağlayan hiyerarşik olarak yapılandırılmış inançlar da değerlerdir (Demirutku, 2007, s. 155).

Tural (1992) toplumsal ve milli kültürü oluşturan inançları, fikirleri ve normlar sisteminin hepsini, birer değer olarak nitelendirmektedir. İnsan sosyal bir varlıktır ve toplum içerisinde yaşayabilmek için mensup olduğu milletin değerlerini, inançlarını ve davranış biçimlerini dikkate almak zorundadır (Doğan N. , 1993, s. 13).

Her insan grubu topluma bağlılık gibi kurallarda birleşirler. Bu birleşme, şüphesiz değer yargılarının genelliğinden kaynaklanmaktadır (Ülken, 1965, s. 276-277). İnsan davranışları irdelendiğinde, fertlerin eylemlerini yöneten ve bunlara rehberlik eden değerlerle dolu bir yaşantı sürdürdükleri görülecektir. (Toku, 2002, s. 107).

Hoşgörü, dayanışma, yardımlaşma, vatanseverlik gibi değerler kişiler arası ilişkileri sağlamlaştırarak toplumsal huzurun sağlanmasında rol oynarlar. Bu ortak kabuller toplumsal bütünlüğü sağladığı gibi bireyin içsel bütünlüşmesine de katkı sağlar. Bundan dolayı değerler insanların kendi yaşantılarında ve toplumsal hayatta önem taşırlar (Kumbasar, 2011).

Toplumsal davranışlar, karşılıklı ilişkiler, roller ve kişilerin konumları değerler ve normlara göre düzenlenirler. Kimi toplumsal değerler yaygınken kimileri değildir, kimileri süreklilik arz ederken kimileri geçici nitelik taşır. Bazı değerler dikkati çeken ve topluma uyum için itici güç oluşturan bir nitelik taşırken bazılarında ise bu görülmez. Toplumun değerleri sözcüklerle ve anlamlarla ifade edilirler ve değerlere ortak iyilik durumunun ürünü olarak bakılır. Toplumsal değerler yüksek duygusal inançlar taşırlar (Köknel, 2007, s. 20).

Bir toplumun bir arada kalması ve bütünlüğünü koruması için nesilden nesle aktarılan değerler vardır. Bu değerleri toplumun ortak davranış karakterlerini meydana getirirler. Toplumsal kuralların etkisiyle bireyler tarafından da benimsenen bu değerler toplumun dengesini sağlarlar ve toplumsal düzenin bekçiliğini yaparlar. (Köknel, 2007, s. 316).

Değerlerin insan yaşamını derinden etkilediği şüphesizdir. Değerler her gün tecrübe edilen, yüz yüze gelinen sosyal gerçekliğin en önemli parçalarıdır. İnsan hayatını yönlendirirler ve insan yaşamının anlamına katkıda bulunurlar. Değerler bazı motivasyonları oluşturmada, hayatı anlamlandırmada bireye yardımcı olurlar. Değerler bireyin hayatının her kademesinde, eş, arkadaş, meslek ve grup tercihlerinde en önde yer alırlar. Değerler bireye iyi bir hayat beklentisi sunar, ömür boyu sürecek bağlılıkları üretir ve hatta insanın nasıl ölmesi gerektiğinin kıstaslarını bile oluştururlar. Örneğin “vatanı için ölümü göze alan bir kişinin durumu” buna iyi bir

örnektir. Bir değer olarak sahip olduğu "vatan sevgisi" hayatını sonlandırması için yeterli olabilmektedir (Özensel, 2014, s. 74).

Literatürde farklı değer sınıflandırmaları olduğu görülür. Bireysel ve iş değerleri olarak, amaçlanan ve araç olan değerler olarak, manevi ve milli değerler olarak, milli ve dünya değerleri olarak farklı şekillerde sınıflandırılmıştır.

Değerleri sınıflandırmada ilgili ilk testi kullanan Sprangerdir. Spranger değerleri altı sınıfa ayırmış ve her davranışın bu altı değer sınıfından birine girebileceğini belirtmiştir. Allport, Vernon ve Lindzey bu çalışmalarını geliştirmiş, onların çalışmalarında da değerleri altı sınıfa ayırmak kabul görmüştür. Bu altı sınıf bilimsel değerler, ekonomik değerler, estetik değerler, sosyal değerler, politik değerler ve dini değerlerdir. Güngör bu altı sınıfa ahlaki değerler sınıfını da ekleyerek yedi farklı değer sınıfı ortaya koymuştur (Güngör, 1998).

Değerleri iki temel sınıfta gruplayan Rokeach ise; insan yaşamının temel ihtiyaçlarını gösteren değerleri amaç değerler, amaçlara ulaşmayı sağlayacak davranışları ise araç değerler olarak sınıflamıştır. Rokeach 'ın amaç değerleri arasında milli güvenlik değeri de yer almaktadır (Dilmaç & Ulusoy, 2012).

Schwartz değerleri on başlık altında sınıflandırmıştır (Kuşdil & Kağıtçıbaşı, 2000). Schwartz'a göre değerler; bireysel değerleri ifade eden, başarı, güç, hazcılık, güdülenme ve özdenetim. Toplumsal değerleri ifade eden; cömertlik, gelenek ve konformite gibi değerlerle birlikte bireysel ve toplumsal değerlerin karışımı olarak ifade ettiği evrenselcilik ve güvenlik değerleri olarak sınıflanmıştır (Orhan, 1997).

Değer sınıflamaları bunlarla sınırlı değildir. Eğitimciler yaptıkları çalışmalarında değerleri evrensel ve milli değerler olarak incelemiştir. Devlet, vatan, millet, gelenek ve görenekler, dil, ordu ile milli marş, bayrak ve milli bayramlar gibi milli semboller milli değerleri oluşturur. Evrensel değerler ise insan hak ve özgürlükleri, demokrasi, hoşgörü, barış, sevgi, saygı, bilim ve eşitlik gibi değerler olarak belirlenmiştir (Demircioğlu & Tokdemir, 2008).

Yılmaz (2013) değerleri olumlu değerler ve olumsuz değerler olmak üzere ikiye ayırır. Vatan ve milletle ilgili değerler ülküsel değerlerdir ve olumlu değerler kapsamında yer alırlar.

Bir milletin diğer milletlerin kültürlerinden etkilenmesini engelleyen ve milli sınırlar içindeki toplumun birbirinden ayrışmasını önleyen pekiştirici ve kaynaştırıcı etmenler milli değerlerdir. Milli değerler sosyal ilişkilerin gelişmesinde ve toplumsal kutuplaşmaların önlenmesinde büyük önem taşırlar (İşçi, 2000, s. 26).

Bir milletin var olması, devamlılığını sağlaması ve birlik içinde yaşayarak işleyişini sürdürmesi değerleri sayesinde olur. Değerler, bireyin düşüncelerinde, tutumlarında ve davranışlarında birer ölçüt olarak kabul görür ve milli birliğin önemli bir parçasını oluşturur. İnsanlar mensup oldukları grubun, topluluğun, kültürün, milletin değer yargılarını benimser ve yaşamlarında bir ölçme mekanizması olarak kullanırlar. Bunu yaparak toplumca kabul edilmiş durumlara ve genel yargılara varma olanağını bulurlar (Öcal & Yıldırım, 2014).

Milli değerler bir milletin ırkından, vatanından, dininden, tarihinden, kültüründen, örf ve adetlerinden kaynaklanan ve nesilden nesile aktarılan milli ve manevi duygu, düşünce ve inançlardır (Özkartal, 2009, s. 64). Milli değerler, milletin tarihinden bugüne taşıdığı örfi kuralları, gelenekleri ve görenekleri ile inandığı dinden hayatına mal ettiği inançlar, ibadetler ile başka kültürlerden alıp kendisine mal ettiği, hayatına sindirdiği değerlerdir. Milletin şuur altına kazınan, yeri geldikçe ortaya konan, atalardan günümüze doğru gelen ve millete tarih süresince varlığını devam ettirme gücü veren değerler milli değerlerdir. Milli değerler, milleti diğer milletlerden farklılaştıran, kendi içinde tavır alışa, benzeyişe ve davranışlara etki ederek bir bütünlük oluşturmasını sağlayan, milletin bireylerini ortak değerler etrafında kenetleyip yoğuran değerlerdir (Özkan, 2006, s. 52-53). Bir milletin kendi içinde tarih boyunca geliştirdiği, kültürünün temellerini oluşturan, toplumca içerisinde doğruluğu ve gerekliliği kabul görmüş, milletin menfaatine olan her türlü kural ve inançların tamamına milli değerler denir (Bozok, 2010, s. 32).

Evrensel değerleri dünyanın genelinde kabul edilen; adalet, eşitlik, saygı, özgürlük gibi değerler olarak ortaya koyarken, bir millete ait olan, dil, din, millet, devlet, vatan, marş ve bayrak gibi semboller de milli değer olarak nitelendirilir (Evin & Kafadar, 2004).

Toplumun kendisine özgü, kendi gelenek ve kültürel yapısından getirdiği değerlere milli değerler denmektedir. Evin ve Kafadar (2004) yaptıkları çalışmada milli değerleri "cumhuriyet, vatan, ordu, devlet, millet ve milli marş, milli anıtlar, milli bayramlar ve bayraktan oluşan milli simgeler olarak belirlemişlerdir. Savaşkan ve Arslan (2015)'ın çalışmasında ise milli değerler olarak "aile, kültür, din, dil, bayrak, milli marş ve vatan" gibi kavramlar ele alınmıştır. Demircioğlu ve Tokdemir (2008) ise milli değerler olarak "gelenek ve görenekler, ordu, vatan, dil, millet, devlet, milli marş ve bayrak" gibi kavramları ele almışlardır.

Türk milli değerleri; milli marş, bayrak ve milli bayramların dahil olduğu milli simgelerle birlikte, gelenek-görenekler, vatan, millet, devlet ve dildir (Yılmaz E. , 2012, s. 12).

Türk milletinin milli, manevî ve ahlaki değerleri arasında barışseverlik, hayırseverlik, fedakârlık, misafirperverlik, merhamet, özgürlüğüne

düşkünlük, vatanseverlik ve kahramanlık gibi değerler bulunur (MEB, 2004, s. 724).

Vatan - vatanseverlik kavramı bir milli değer kategorisidir. Üzerinde bir ömür geçirilen toprak parçası olan vatan bağımsız ve özgür yaşamının en önemli koşullarındandır. Milletın millet olma vasfını kazanmasında uğrunda milyonlarca can kaybedilen vatan bu bağlamda en önemli milli değer kavramlarından birisi olarak sayılabilir (İnal, 1998).

Her toplum milli değerlerini kendini korumak ve varlığını devam ettirebilmek amacıyla yaşatmak ister. Bu görevi ise eğitim üstlenmektedir (Binbaşoğlu, 1968, s. 79).

Milli eğitim sistemimizin genel amaçları incelendiğinde, Türk milletinin milli, manevi ve ahlaki değerlerini benimseyen, vatanını seven ve ileri taşımak için çalışan, devletine karşı sorumluluklarının farkında olan, zihinsel ve bedensel olarak gelişiminin yanında ahlaken de gelişmiş saygılı insanlar yetiştirmeyi amaçladığı görülür. Bu hedeflere ulaşmak için öğrencilere vatan sevgisi, millet bilinci, saygılı olma ile yaratıcı ve yapıcı olmak gibi birçok değerın kazandırılması gerektiği belirtilmektedir (Kırmızı, 2014).

Toplum maddi ve manevi olarak ele alınan işler, karakterler, eylemler ve değerler sistemidir. Toplumun oluşumunu sağlayan temel noktalardan biri değerlerdir denebilir. Değerlerin yeni nesle aktarımı ise eğitim yoluyla mümkündür (Aydın & Gürler, 2014, s. 1).

Bilgi toplumuna geçişin hız kazandığı günümüzde milli değerlerin çağın ihtiyaçlarına uygun olarak muhafaza edilerek yeni nesle aktarılması büyük önem taşımaktadır (Yılmaz, 2010). Kendi toplumsal temelleri üzerinde durmayan ve milli değerlerinden güç almayan bir eğitim sisteminin başarılı olması olası değildir. Var olan değerlerin her kuşakta yeniden yapılandırılması ve bir sonraki kuşağa aktarılması gerekmektedir (Aydın & Gürler, 2014, s. 17).

Son yıllarda artan toplumsal ve bireysel şiddet olayları, aile kurumunun gün geçtikçe zayıflaması, gençler arasında hızla yayılan topluma ve milli değerlere yabancılaşma ile sosyal çevrelerinin değişime uğraması değerler eğitiminin öneminin gün geçtikçe daha da artırmaktadır.

Toplumsal düzenin sağlanması açısından değerler eğitimi önemli bir yere sahiptir. Toplumsal düzeni sağlamak için sadece yasalar yeterli olmamaktadır. Değerler insanın otokontrol mekanizmasını kullanmasını sağlar. Değerler olmadan toplum hayatı rayında yol alamaz. Doğruluk, konukseverlik, hoşgörü, saygı gibi değerler hiçbir yasa ile benimsetilemezler (Aydın & Gürler, 2014, s. 15).

İnsanın fikri, psikolojik, toplumsal ve manevi yaşantısı seçtiği, öğrendiği ve bağlılık duyduğu değerler çerçevesinde oluşur. Bireyin benimsediği bu değerler toplumsal aktarım ve eğitim kanalıyla sonraki kuşaklara öğretilir ve milletler bu değerlerle bütünleşerek milli kimliklerini oluştururlar (Bobaroğlu, 2002, s. 66).

Çocuk yaşamının ilk yıllarından itibaren aile başta olmak üzere arkadaş çevresi, oyun grupları, medya, sosyal medya, farklı kurumlar ve her türlü uyarıcı aracılığıyla toplumsal değerleri öğrenir (Kurtulmuş, 2009, s. 2). Bireyi sosyalleştiren ve toplumla bütünleşmesini sağlayan yerlerin başında ailesi ve okul ortamı gelir. Bunun yanında arkadaş grupları, kitle iletişim araçları, gençlik kuruluşları da toplumun değer sisteminin bireye kazandırılmasında önemli yere sahiptir (Celkan, 1989, s. 65).

Birey, değerleri ailesinden, çevresinden, yazılı, sesli ve görsel gereçlerden taklit ederek ya da model olarak öğrenir (Karababa, 2014, s. 5). Değerler sosyal karakterde olgulardır. Sosyal öğrenmelerin birçoğu da gözleme ve yaşantıya dayalıdır. Değerlerin öğrenilmesi de yaşantının yanı sıra gözleme ve model alma ile olur. Bir ailede, millette ya da toplulukta benzer ve ortak karakter özelliklerine rastlamanın sebebi, bireylerin birbirlerinden gördüğü özellikleri benimsemesi, kendinde toplumun diğer fertlerine benzer özellikler geliştirmesi, başkalarından kimi özellikleri alarak benimsemesidir. Taklit değer eğitiminde önemli bir yere sahiptir (Aydın & Gürler, 2014, s. 26).

Baymur (1996) milli değerlerin öğrenilmesi bağlamında çocuğun bu değerleri sadece okul yoluyla ya da toplumsal etkileşimlerle değil bunlarla birlikte atasözleriyle, deyimlerle yada milli şarkılarla gelen iletilerle de öğrendiğini belirtir. Bireyin karşı karşıya kaldığı iletiler içinde özellikle ana dili ile milli edebiyat ve bunların çocuğa sunulmasını sağlayan iletişim araçları farklı bir yere sahiptir.

Değerler bir sonraki kuşağa kalıtım yoluyla aktarılamazlar. Birey değeri sosyal öğrenme yoluyla öğrenir. Birey ailesinden, yakın çevresinden, yazılı, sesli ve görsel gereçlerden taklit ederek ya da model olarak değerleri öğrenir (Aral, 2008, s. 9). Sosyal çevrenin onayladığı durumlar zaman içinde davranış ölçütleri olarak değerleri oluştururlar. Bu bağlamda değer öğrenimi noktasında bireyin model alması, taklit etmesi büyük önem taşır. Sosyal onay değerlerin ortaya çıkmasını sağlar (Sarı E. , 2005, s. 77).

Örnek alınması istenen bir durumu ya da davranışı sürekli göstermek her zaman mümkün değildir, bu durumlarda duymak, hayal etmek örnek davranışın taklidini ve tekrar etme isteğini yaratacaktır. Bu noktada öykülerden, masallardan ve basında çıkan haberlerden, dergilerden, filmlerden yararlanılabilir (Aydın & Gürler, 2014, s. 41).

Milli değerler ve kültürün korunması, yayılması, tanıtılması ve nesilden nesile yozlaşmadan aktarılması, yabancı kültürlerin etkilerine karşı korunaklı ve güçlü kılınması ile özellikle sevdirmesi ve geliştirilmesi açısından kitle iletişim araçları büyük önem taşımaktadır. Kitle iletişim araçları, işitme, okuma ve seyretme yoluyla insanı ve kitleyi etkiler. Kitle iletişim araçlarının etki ve hitap alanları özellikle internetin de yaygınlaşmasıyla en küçük toplum birimi olan aileden başlayarak ülke geneline yayılmakta hatta tüm dünyaya ulaşmaktadır (Cunbur, 1990, s. 359).

Bireylerin öğrenme süreçlerinde gözlem büyük önem taşır. Birey çevresini izleyerek, söylenenleri dinleyerek ve olayları seyrederek öğrenir. Günümüzde bunlara ilaveten televizyon ve video izleyerek, internette dolaşarak, gazete, dergi, kitap okuyarak; yani etrafını gözlemleyerek öğrenir (Aydın & Gürler, 2014, s. 26). Birey değerler sistemini oluştururken ve geliştirirken kitle iletişim araçlarından, ailesinden, arkadaş ilişkilerinden ve okul ortamından etkilenir (Sevinç, 2006, s. 230)

Kitle iletişim araçlarının ve insanların başka insanlarla ve topluluklarla etkileşime girmesinde önemli bir faktör olan ulaşım ve iletişim araçlarının fazlaca ulaşamadığı toplumlarda birey, toplumunun iyi, doğru ve güzel olarak belirlediği kendi milli değerlerini benimser ve az sayıdaki insandan etkilenirdi. Günümüzde ise özellikle iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle bireyler bir değer yağmuru altında kalmakta, birden çok ve farklı değerlerin sonuçlarına maruz kalmaktadır (Akbaş, 2004, s. 48). Bu etkilere maruz kalan bütün bireyler kendinde farklı değerleri öne çıkarabilmektedir. Bireylerin toplumla uyumlu, mutlu ve huzurlu bir yaşam sürebilmeleri için karşılaştıkları değerleri süzgeçten geçirebilmeleri ve ortak milli bir değer anlayışı geliştirebilmesine imkân sağlamak gerekmektedir (Kurtulmuş, 2009, s. 3).

Radyo kanalları, TV kanalları, dergiler ve gazeteler gibi yazılı basın araçları ile son yıllarda iyiden iyiye yaygınlaşan sosyal medya mecraları; Türk milli kültürünün muhafazası, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında, özellikle de genç neslin milli bilinç kazanmalarında oldukça etkilidir. Bu bağlamda devletin, kitle iletişiminde gereken önemi vermesi ve bu konudaki temel politikaları tespit ederek uygulaması büyük önem taşımaktadır. Haberde, basında, yayında ortaya konan serbestlik ilkesi, hiçbir zaman milli değerleri bozma, milli kültürü yok etme özgürlüğü vermez (Çavdarıcı, 2002).

Değerlerin bireyin ve toplumun yaşamında tuttuğu önemin son zamanlarda daha yoğun şekilde hissedilmiş olmasının sonucunda Milli Eğitim Bakanlığı 2003 yılından itibaren öğretim programlarında değerlere daha sistematik bir şekilde yer vermeye başlamıştır (Kaymakcan & Meydan, 2012). 2010 yılında yapılan 18. Milli Eğitim Şurası'nda değerler eğitimi için okulda ve toplumsal anlamda neler yapılacağı tartışılmış, sonuç bildirisinde değerler eğitiminin okulun görevlerinden olduğu vurgulanmış ve bu konuda

öğretmen yeterliliklerinin geliştirilmesi ve materyal geliştirme çabalarının artırılmasına yönelik öneriler sunulmuştur (MEB, 2010).

Son yıllarda toplumsal yozlaşmanın hızlanan bir ivme yakalaması ile değerlere verilen önem artmıştır. Bu bağlamda 18. Milli eğitim şurasında değerler eğitimi hakkında kararlar alınmıştır. Şura kararlarında “spor, sanat ve değerler eğitimi” başlığı ile varılan kararlardan bazıları şöyledir (MEB, 2010);

Karar 20: “Sanat İnsanı Yetiştirme Projesi” ve “Değerler Eğitimi Projesi” hazırlanarak yürürlüğe konmalıdır.

Karar 30: Öğretim programlarında milli ve evrensel değerler birlikte düşünülerek farkındalık kazandıracak yaklaşımlara öncelik verilmelidir.

Karar 35: Değerler eğitimi okul öncesinden başlamalı, yaygın eğitim de dahil olmak üzere her kademede okul kültürü içerisinde yer verilmeli ve bu bağlamda tüm paydaşların iş birliği sağlanmalı ve farkındalık oluşturmak için kitle iletişim araçlarından faydalanmak üzere gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Karar 37: Değerler eğitimi ve medya ilişkisi bağlamında farkındalık oluşturulması amacıyla araştırma ve eğitim çalışmalarına önem verilmeli ve yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Şura kararlarından “spor, sanat ve değerler eğitimi” başlığı altında toplanan, özellikle 35. ve 37. kararlarda değerler eğitimi konusunda kitle iletişim araçlarından yararlanılması ve medya-değerler eğitimi ilişkisi bağlamında çalışmalar yapılmasına yönelik öneriler çalışmanın dayanak noktasını oluşturmaktadır.

Medya günümüzde basılı yayınlar olmasının yanında internet dünyasının da katkısıyla toplumun daha geniş kesimlerine ulaşabilmektedir. Çocuk dergilerinin içeriklerinin internet sitelerinde de yayınladığı göz önüne alınırsa ulaştıkları kitlenin büyüklüğü daha net bir şekilde görülecektir. Bu bağlamda çocuk dergileri toplumun büyük kesiminin ulaşabildiği öğrenme ve örnek alma araçlarına dönüşmektedir. TRT Çocuk Dergisi de bu kapsamda en çok takip edilen çocuk kanallarından olan TRT Çocuk Kanalının yayın organı olduğundan milli değerler bağlamında incelenmesi büyük önem taşımaktadır. TRT Çocuk kanalı yapılan reyting ölçümlerinde her gün ilk 100 program arasına ortalama 25 programını sokabilmektedir (TRT Çocuk, 2017). Bu durum TRT Çocuk kanalının toplumca yoğun ilgi gördüğünü göstermektedir. TRT Çocuk kanalında ve dergisinde; Maysa ve Bulut, Keloğlan Masalları, Köstebekgiller, Canım Kardeşim, Kuzucuk, Pirdino gibi bölümlerle milli kültürden, sanattan, tarihten ve bunların yanında milli kahramanlarımızın hikâyelerinden esinlenen içeriklerle de yerel içerik üretilerek milli değer aktarımı noktasında eğitici ve eğlendirici içerikler sunma amacı ortaya konmaktadır (TRT Çocuk Dergisi, 2018).

Toplumca büyük ilgi gören ve kendine amaç olarak milli kültürden ve değerlerden beslenen yerel içerikler üretilip bunları çocuklara aktarmayı belirleyen TRT Çocuk Dergisi'nin milli değerler açısından incelenmesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. TRT Çocuk Dergisi'nde vatan - vatanseverlik değerine yer verilmiş midir?
2. TRT Çocuk Dergisi'nde vatan - vatanseverlik değerinin verilme sıklığı nedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

TRT Çocuk Dergisi'nde milli bir değer alanı olarak vatan - vatanseverlik üzerine yapılan bu çalışma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma Yıldırım & Şimşek'e (2013) göre gözlem, birebir görüşme veya doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemleriyle verilerin toplandığı, olayların tabii ortamlarında gerçekçi bir yaklaşımla ele alınması amacıyla nitel bir sürecin takip edildiği araştırmadır. Bir diğer ifade ile nitel araştırma kuram oluşturmak için sosyal durumları içinde oldukları çevre kapsamında araştıran bir yaklaşımdır (s. 45).

Bu araştırmada yöntem olarak doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, incelenmesi amaçlanan konu ve konular hakkında veri barındıran yazılı belgelerin analiz edilmesini kapsar. Nitel araştırma kapsamında sadece doküman analizi veri toplama yöntemi olarak kullanılabilir gibi diğer veri toplama araçları ile de kullanılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2013, s. 45).

Evren ve Örneklem

TRT Çocuk Dergisi'nin Ekim 2010 tarihinde yayımlanan ilk sayısı ile Haziran 2016 tarihinde yayımlanan sayısı arasındaki tüm sayıları araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşıldığından örneklem oluşturulmamıştır.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Elde edilen veriler nitel veri analizlerinden betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Bu yöntemde veriler, daha önce belirlenmiş olan temalara göre analiz edilir (Yıldırım & Şimşek, 2013, s. 256).

Bu bağlamda literatür incelendiğinde milli değer sınıflandırmalarında genel olarak ele alınan değerler: vatan-vatanseverlik değeri, bayrak değeri, milli kahraman-lider değeri, milli marş değeri, milli bayramlar ve gün değeri, dil (Türkçe) değeri, gelenek - görenek değeri, millet-milliyetçilik değeri, din

değeri, devlet değeri, ordu değeri (Demircioğlu & Tokdemir, 2008; Evin & Kafadar, 2004; İnal, 1998; MEB, 2004; Özbudun, 1997; Özkan, 2006; Özkartal, 2009; Taylor, 1993; Tezcan, 1974; Türkdoğan, 1996; Uyguc, 2003; Yılmaz A., 1994; Yılmaz E., 2012; Yılmaz O., 2013) olarak görülmektedir.

Literatürden hareketle bu çalışmanın alt problemlerine cevap ararken bir milli değer olarak vatan - vatanseverlik değeri ele alınıp analiz edilecektir. Çocuklara vatan bilincini ve vatanseverlik duygusunu kazandırmanın diğer tüm milli değer boyutlarını da olumlu etkileyeceği değerlendirildiğinden araştırmada vatan-vatanseverlik değeri ele alınarak analiz edilecektir.

Bulgular Ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde TRT Çocuk Dergisi'nde vatan - vatanseverlik değerine ait bulgular alt problemlere göre ele alınmış ve bulgulara dayalı ve yorum ve açıklamalara yer verilmiştir.

Tespit edilen bulgular önce nicel olarak ele alınmış, yüzde ve frekans oranları tablolar aracılığıyla yansıtılmıştır. Daha sonra ise vatan – vatanseverlik değerinin dergilerde nasıl yer aldığına dair nitel yorum ve açıklamalara yer verilmiştir.

TRT Çocuk Dergisi'nde Vatan – Vatanseverlik Değerine Yer Verilmiş midir?

Bu araştırmada literatür taraması sonucunda milli değer boyutlarından birisi olarak vatan – vatanseverlik değeri incelenmiştir. TRT Çocuk dergisinin incelenen 69 sayısında, bir milli değer olarak ele alınan vatan – vatanseverlik değerinin değişik oranlarda yer aldığı görülmüştür. Tablo 1'de vatan - vatanseverlik değerinin incelenen 69 sayının kaçında yer aldığı ve yer alma yüzdesi gösterilmiştir.

Tablo 1

TRT Çocuk Dergisi'nde Vatan – Vatanseverlik Değerinin Yer Aldığı Sayı Adedi

Değer	F	%
Vatan-Vatanseverlik	17	24,6

Tablo 1'e göre genel bir değerlendirme yapıldığında vatan – vatanseverlik değerinin yayımlanan 69 sayının 17'sinde % 24,6'lık oranla yer aldığı görülmektedir.

İncelenen sayılarda vatan – vatanseverlik değerinin bir sayıda birden fazla yerde ve konuda geçtiği tespit edilmiştir. TRT Çocuk Dergisi'nin incelenen 69 sayısında toplam 662 farklı yerde milli değerlere yer verilmiştir. Tablo 2'de vatan – vatanseverlik değerinin incelenen sayılarda kaç farklı yerde geçtiği gösterilmiştir.

Tablo 2

TRT Çocuk Dergisi'nde Vatan – Vatanseverlik Değerinin Dergi Sayılarında Yer Alma Oranları

Değer	F	%
Vatan-Vatanseverlik	21	3,17

Tablo 2 değerlendirildiğinde vatan- vatanseverlik değerinin 17 sayıda 21 farklı yerde aktarıldığı görülmektedir.

2011 Mart sayısının "Geçilmez" başlıklı bölümünde Çanakkale zaferinden bahsedilmektedir. Bu bölümde Mehmet Akif Ersoy'un "Ey yolcu" şiirinden bir bölüm paylaşarak vatanının haline üzülen bir insanın duyguları yansıtılmıştır. Aynı bölümde kullanılan görsellerde de vatan sevgisi sonucu Çanakkale savaşlarında canlarından vazgeçerek savaşan askerlerin durumları yansıtılmıştır.

Yine 2011 Mart sayısında yer alan "Geçmiş Zaman İçinde" isimli bölümde de Mehmet Akif Ersoy'dan bahsedilmektedir. Onun kişiliğini açıklarken "Sözüne sadık, gerçekleri her yerde ve her zaman söyleyen cesur ve vatansever, inançlı ve idealist bir genç" olarak tanımlanarak Mehmet Akif'in kişiliğindeki örnek alınası özelliklerden birisinin de vatansever olması olduğu vurgulanmıştır.

2012 Nisan sayısında yer alan "Mevsimler Kaç Tane" isimli bölümde hikâyenin kahramanları kendi aralarında konuşurlarken "Yaşadığımız ülke harika o zaman" ve "Türkiye çok güzel bir ülke, bizler de çok şanslıyız" şeklinde ifadelerle vatan sevgisi çocuklara aktarılmaktadır.

2013 Mart sayısının "Mülayim" isimli bölümünde Çanakkale savaşlarında milletin yapmış olduğu fedakârlıklar anlatılarak dolaylı olarak vatanseverlik duygusundan bahsedilmektedir. Vatanı düşman işgalinden kurtarmak amacıyla daha 15 yaşındaki çocukların cepheye koşması ve cepheye askerlerimizin zor şartlar altında vatanları için savaşmaları anlatılarak vatan-vatanseverlik değeri aktarılmıştır.

2013 Temmuz sayısında ise "Küçük Sanatçılar" isimli bölümde bir ilkokul 2. Sınıf öğrencisinin yazdığı "Vatanım" isimli şiir paylaşılmıştır.

2014 Nisan sayısının "Dede Korkut'un Tarih Defteri" bölümünde TBMM'nin açılışı anlatılırken "Böyle kritik bir durumda Mustafa Kemal'in önderliğinde vatanı kurtarmak için milli mücadele hareketi başlatıldı" ve "Vatanını kurtuluşu adına, halkın bütün ümidi yeni açılacak meclise dayanıyordu" cümleleriyle vatan ve vatanseverlik değeri ortaya konmaktadır. Aynı yılın Mayıs sayısının "Atam'dan Hatıralar" bölümünde Atatürk'ün vatanseverliğe dair vecizesi ile vatanseverlik değeri çocuklara aktarılmıştır.

2014 Temmuz sayısının "Atam'dan Hatıralar" bölümünde ise Erzurum Kongresinde alınan "Vatan bir bütündür, parçalanamaz" kararına yer

verilerek vatan değeri aktarılmıştır. Aynı yılın Eylül sayısının “Atam’dan Hatıralar” bölümünde ise Sivas Kongresinde alınan “Milli sınırları içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz” kararına yer verilerek vatan değeri ön plana çıkarılmıştır.

2016 Mayıs ve Haziran sayılarının “Atam’dan Hatıralar” bölümlerinde Atatürk’ün “Bu vatan, çocuklarımız ve torunlarımız için cennet yapılmaya değer bir vatanıdır” sözü paylaşılarak vatan değeri çocuklara yansıtılmıştır.

TRT Çocuk Dergisi’nde Vatan – Vatanseverlik Değerinin Verilme Sıklığı Nedir?

TRT Çocuk dergisinin incelenen sayılarında vatan – vatanseverlik değerine farklı sıklıklarda yer verildiği görülmüştür. Tablo 3’de vatan – vatanseverlik değerinin TRT Çocuk dergisinde yıllara göre yer alma sıklıkları görülmektedir.

Tablo 3

Vatan – Vatanseverlik Değerinin Yıllara Göre TRT Çocuk Dergisinde Yer Alma Sayıları

Milli Değer	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Vatan- Vatanseverlik	1	1	1	2	5	4	3	17

Tablo 3 değerlendirildiğinde; Vatan- vatanseverlik değeri 2010, 2011 ve 2012 yıllarında birer sayıda yer alırken 2013 yılında iki sayıda yer almıştır. Beş sayıyla en çok 2014 yılında yer alan vatan-vatanseverlik değerinin 2015 yılında dört sayıda ve 2016 yılında üç sayıda yer aldığı görülmektedir.

Yıllara göre yer alma sıklığı Tablo 3’de verilen vatan – vatanseverlik değerinin aylık bazda aktarıma sıklığı ise tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4

Vatan - Vatanseverlik Değerinin Aylık Yer Alma Sıklığı

Vatan- Vatanseverlik	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Ocak	-	0	0	0	0	0	0	0
Şubat	-	0	0	0	0	0	0	0
Mart	-	1	0	1	2	4	1	9
Nisan	-	0	1	0	1	0	0	2
Mayıs	-	0	0	0	1	1	1	3
Haziran	-	0	0	0	0	0	1	1

TRT Çocuk Dergisi'nde Milli Bir Değer Olarak "Vatan – Vatanseverlik" Değeri

Temmuz	-	0	0	1	1	0	-	2
Ağustos	-	0	0	0	0	1	-	1
Eylül	-	0	0	0	1	1	-	2
Ekim	1	0	0	0	0	0	-	1
Kasım	0	0	0	0	0	0	-	0
Aralık	0	0	0	0	0	0	-	0
Toplam	1	1	1	2	6	7	3	21

Tablo 4 incelendiğinde vatan - vatanseverlik değerinin TRT Çocuk Dergisi'nin ilk yıllarında yayımlanan sayılarında çok yer almadığı görülmektedir. 2014 ve 2015 yılı sayılarında daha sık yer verilen vatan - vatanseverlik milli değerinin derginin yayımlandığı tüm yıllarda en az birer sayıda yer aldığı görülmektedir. Daha çok Mart ayı sayılarında yer almasına 18 Mart Çanakkale Zaferinin neden olduğu düşünülebilir.

Sonuç

Milli değerler bir toplumun devamını sağlaması ve benliğini koruması için en önemli faktörlerden biridir. Milli değerlerin yeni nesle aktarılması ise milli kimlik ve anlayış oluşturulması için büyük önem taşımaktadır. Çocuklara değer aktarımı noktasında en önemli vasıtalarından biri ise çocuklara yönelik yayın yapan yazılı ve görsel medya ortamlarıdır. Bu bağlamda TRT Çocuk Dergisinde vatan – vatanseverlik değeri incelenmiş ve araştırma sonucunda cevap aranan alt problemlere çeşitli cevaplar bulunmuştur. Araştırmada elde edilen sonuçlar alt problemlere göre ortaya konulduğunda;

TRT Çocuk Dergisinde Vatan – Vatanseverlik Değerine Yer Verilmiş Midir?

Araştırma sonucunda vatan – vatanseverlik değerine, TRT Çocuk Dergisi'nde yıllara ve aylara göre bakıldığında değişik oranlarda yer verildiği görülmüştür. Vatan-vatanseverlik değeri daha çok Çanakkale savaşları vasıtasıyla aktarılmıştır. Bir diğer vatan - vatanseverlik değeri aktarma aracının ise kurtuluş savaşı sürecinde yaşananlar olduğu görülmektedir. Ancak dergide "vatan nedir?", "neden sevilmelidir?" gibi sorulara cevaben çocuklara herhangi bir duygu yada bilinç aktarılmadığı görülmektedir. Vatan bilincine sahip olmanın ve vatani sevmenin öneminin daha iyi anlaşıldığı zamanları yaşadığımız düşünülürse vatan-vatanseverlik değerinin incelenen 69 sayının sadece 17'sinde yer aldığı ve 662 yerde yer verilen milli değerlerden sadece 21'nin vatan-vatanseverlik değerini ihtiva ettiği bunun da %3,17'lik bir oranı karşıladığı ortaya konduğunda vatan-vatanseverlik değerinin aktarımının yetersiz olduğu değerlendirilmektedir.

TRT Çocuk Dergisinde Vatan – Vatanseverlik Değerinin Verilme Sıklığı Nedir?

Vatan – vatanseverlik değerinin dergilerde yıllık ve aylık temelde çeşitli sıklıklarda yer aldığı görülmektedir. Vatan-vatanseverlik değeri derginin yayımlandığı tüm yıllarda en az birer sayıda yer almıştır. 2010,2011 ve 2012 yıllarında sadece birer sayıda yer verilen değer 2014 yılında hızlı bir yükseliş göstererek 5 sayıda yer aldığı görülmektedir. Değerin en sık işlendiği yıl 2014 yılı olmuştur. Dergilerde 21 farklı yerde geçen vatan-vatanseverlik değeri en sık Mart ayı sayılarında yer almaktadır. Bu duruma Çanakkale Deniz Zaferleri vasıtasıyla aktarılması sebep olmaktadır. Vatan-vatanseverlik değerine hiç değinilmeyen sayıların ise Ocak, Şubat, Kasım ve Aralık sayılarına denk geldiği görülmüştür. Vatanın ve vatani sevmenin kutsal addedildiği yurdumuzda çocuklarımıza bu değer aktarılmasının önemi tartışılmaz bir gerçektir. Ancak araştırma sonucunda elde edilen bulgular değerlendirildiğinde TRT Çocuk Dergisi'nde vatan-vatanseverlik değerinin yeteri kadar işlenmediği görülmektedir. Vatan-vatanseverlik değerinin yayımlanan sayıların %25'inden daha azında yer aldığı bunun yanında işlenen milli değerler arasında 662 yerden sadece 21'inde bulunduğu görülmektedir. Vatan-vatanseverlik değerinin 2014-2015 yıllarına kadar dergilerde sık sık yer bulamadığı ancak bu yıllarda işlenme sıklıklarında belirgin bir yükseliş olduğu görülmüştür. Bu duruma ülkenin içinden geçtiği süreçlerin neden olabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akbaş, O. (2004). Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekleştirme derecesinin değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aral, D. (2008). Milli eğitim bakanlığı'nın hazırladığı 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan değerler üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Aydın, M. Z., & Gürler, Ş. A. (2014). Okulda değerler eğitimi. Ankara: Nobel.
- Baymur, F. B. (1996). Genel psikoloji. İstanbul: İnkılap.
- Bilgin, N. (1995). Sosyal psikolojide yöntem ve pratik çalışmalar. İstanbul: Sistem.
- Binbaşıoğlu, C. (1968). Eğitime giriş. Ankara.
- Bobaroğlu, M. (2002). Aydınlanma sorunu ve değerler. İstanbul: Ayna.
- Bolay, S. H. (2007). Değerlerimiz ve günlük hayat. Değerler Eğitimi Merkezi Dergisi, 1(1), 12-19.

- Bozok, B. (2010). İlköğretim 8. Sınıf görsel sanatlar dersinde milli değerlerin kazanılmasında milli bayramlarımızın etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Celkan, H. Y. (1989). Eğitim sosyolojisi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Cunbur, M. (1990). Basın-yayın ve kitap. D. v. Atatürk Kültür, Milli kültür unsurlarımız üzerinde genel görüşleriçinde. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.
- Çavdarıcı, M. (2002). Türkiye'de sosyal değerlerin aşınması ve kültür sömürgeciliği. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Demircioğlu, İ. H., & Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi:Amaç, işlev ve içerik. Değerler Eğitimi Dergisi, 6(15), 69-88.
- Demirutku, K. (2007). Çocuk yetiştirme tarzları, değerlerin içselleştirilmesi ve benlik kavramı. Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Ankara.
- Dilmaç, B. (2007). Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dilmaç, B., & Ulusoy, K. (2012). Değerler eğitimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan, N. (1993). İlk ve orta dereceli okul ders kitapları ve sosyalleşme. Ankara: Bağlam.
- Erdem, A. R. (2003). Üniversite kültüründe önemli bir unsur: değerler. Değerler Eğitimi Dergisi, 1(4), 55-72.
- Evin, İ., & Kafadar, O. (2004). İlköğretim sosyal bilgiler programının ve ders kitaplarının ulusal ve evrensel değerler yönünden içerik çözümlemesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(3).
- Güngör, E. (1998). Değerler psikolojisi üzerine araştırmalar. İstanbul: Ötüken.
- Hökelekli, H. (2006). Değerler odaklı eğitim. Değerler Eğitimi Merkezi Bülteni, 1, 50-55.
- İnal, K. (1998). Türkiye'de ders kitaplarında demokratik ve milliyetçi değerler- 27 Mayıs ve 12 Eylül askeri müdahale dönemlerine ilişkin bir inceleme. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- İnan, T. (2016). Çocuk medyasında evrensel ve yerel değerlerin aktarımı: TRT çocuk kanalı örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(25), 200-212.
- İşçi, M. (2000). Sosyal yapı ve sosyal değişme. İstanbul: Der.
- Karababa, A. (2014). Değere kavramsal bakış. B. Dilmaç, & H. H. Bircan, *Değerler ve değerler psikolojisi* içinde (s. 1-17). Ankara: Pegem Akademi.
- Kaymakcan, R., & Meydan, H. (2012). Yerel-evrensel ikileminde ilköğretim DKAB ve sosyal bilgiler öğretim programlarında değerler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(2), 1573-1591.
- Kırmızı, F. S. (2014). 4. Sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinde yer alan metinler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 217-259.
- Kızılcılık, S., & Erjem, Y. (1994). Açıklamalı sosyoloji terimler sözlüğü. Ankara: Atilla.
- Köknel, Ö. (2007). Çatışan değerlerimiz (aileden topluma, politikadan inançlara, sevgiden aşka kadar). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Kuçuradi, İ. (1998). İnsan ve değerleri. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Kumbasar, E. (2011). Muzaffer izgü'nün romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Kurtulmuş, M. (2009). İlköğretim 5. Sınıf sosyal bilgiler dersinde değerlerin kazandırılmasında kullanılan değer analizi yaklaşımının etkililiğinin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Kuşdil, M. E., & Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerinin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 59-76.
- MEB. (2004). Tebliğler Dergisi. Milli Eğitim Bakanlığı: <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/finish/68-2004/183-2563-agustos-2004> adresinden alındı
- MEB. (2010). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Milli Eğitim Şuraları: <http://ttkb.meb.gov.tr/www/suralar/dosya/12> adresinden alındı
- Oktay, H. T. (2011). *Televizyon dizilerinin toplumun millî ve manevî değerleri açısından değerlendirilmesi; Aşk-ı memnu dizisi örneği*. Uzmanlık Tezi, Radyo Televizyon Üst Kurulu, Ankara.
- Oral, T. (2014). Psikolojik perspektiften değer kavramı. B. Dilmaç, & H. H. Bircan, *Değerler ve değerler psikolojisi* içinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Orhan, K. (1997). *İş doyumu ve değerler*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Öcal, A., & Yıldırım, E. (2014). Dış göçler sebebiyle parçalanmış aile çocuklarının değer algılarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 155-183.
- Özbudun, S. (1997). *Ayinden törene- siyasi iktidarın kurulma ve kurumsallaşma sürecinde törenlerin işlevleri*. Ankara: Anahtar Kitaplar.
- Özensel, E. (2014). Sosyoloji ve değer. B. Dilmaç, & H. H. Bircan, *Değerler ve değerler psikolojisi* içinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Özkan, R. (2006). *Türk eğitim sisteminde himayeci değerler: ilköğretim ders kitapları örneği*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özkartal, M. (2009). *İlköğretim sanat etkinlikleri dersinde dede korkut destanı'nın milli değerlerin kazanılmasına etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sarı, E. (2005). Öğretmen adaylarının değer tercihleri: Giresun eğitim fakültesi örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3(10), 73-88.
- Savaşkan, V., & Arslan, M. A. (2015). Kimlik oluşturmada milli ve manevi değerlerin Türk edebiyatı program ve ders kitaplarındaki yeri. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 363-374.
- Sevinç, M. (2006). Evrensel ve yerel değerlerin eğitime yansımaları. Y. Mehmedoğlu, & A. U. Mehmedoğlu, *Küreselleşme ahlak ve değerleri* içinde. Litera.
- Taylor, P. J. (1993). *Political geography-world-economy, nation-state and locality*. New York: Longman Scientific And Technical.
- TDK. (2016). *Güncel Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts adresinden alındı
- Tezcan, M. (1974). *Türklerle ilgili stereotipler ve Türk değerleri üzerine bir deneme*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Toku, N. (2002). Değerlerin dilemması: subjektiflik ve objektiflik. Ş. Yalçın, *Bilgi ve değer- Muğla üniversitesi felsefe bölümü sempozyum bildirileri* içinde. Ankara: Vadi.
- TRT Çocuk. (2017). TRT Çocuk'un Çarpıcı Reyting Başarısı. www.trtcocuk.net.tr/kurumsal/haber/trt-cocuk-un-carpici-reyting-basarisi adresinden alındı.
- TRT Çocuk Dergisi. (2018). TRT Çocuk Dergisi. www.trtcocukdersisi.com/?page_id=2 adresinden alındı.
- Tural, S. K. (1992). *Kültürel kimlik üzerine düşünceler*. Ankara: Ecdad.
- Türkdoğan, O. (1996). *Değişme, kültür ve sosyal çözülme*. İstanbul: Birleşik.

- Uyguç, N. (2003). Cinsiyet, bireysel değerler ve meslek seçimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 93-103.
- Ülken, H. Z. (1965). *Bilgi ve değer*. Ankara: Kürsü.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, A. (1994). *Etnik ayrımcılık-Türkiye, İngiltere, Fransa, İspanya*. Ankara: Vadi.
- Yılmaz, E. (2012). *Ziya Gökalp'in şiirlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Yılmaz, M. (2010). *Ergenlerde şiddetin önlenmesinde din eğitiminin rolü*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yılmaz, O. (2013). *Fatih Erdoğan'ın eserlerinin eğitsel değerler açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

